

Att göra digital etnografi

Onur Kilic & Agata Kochaniewicz

Texten ingår i:

Marta Kolankiewicz (red.), Mia Liinason (red.)
och Maja Sager (red.)

Genusvetenskapliga forskningsmetoder

sid. 197-212

DOI: <https://doi.org/10.37852/oblu.260.c627>

Webbversionen av verket publiceras öppet tillgänglig under licens **CC BY-NC-ND 4.0**

Se fullständiga villkor: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.sv>

Enligt licensen får du kopiera och distribuera materialet. Du måste ge författarna ett korrekt erkännande och ange om bearbetningar är gjorda. Du får inte använda materialet för kommersiella ändamål. Om du remixar, transformerar, eller bygger vidare på materialet, får du inte distribuera det modifierade materialet.

© Nordic Academic Press och författarna 2024

ISBN 978-91-89361-81-2

e-ISBN 978-91-8104-112-5

Redaktörer: Marta Kolankiewicz, Mia Liinason och Maja Sager

Adress: Lunds universitet, Genusvetenskapliga institutionen, Box 117, 221 00 Lund

Att göra digital etnografi

Onur Kilic & Agata Kochaniewicz

[Networked public sphere] is the recognition that the whole public sphere, as well as the whole way movements operate, has been reconfigured by digital technologies, and that this reconfiguration holds true whether one is analyzing online, offline, or combined instantiation of the public sphere, or social movement action (Tufekci 2017: 6).

The bundle of methodological choices called "digital ethnography" is an unstable construct, a nested toolbox of practices filled to the brim with potentialities and failures (Abidin & De Seta 2020: 11).

Digital etnografi kan betyda två olika saker: det kan syfta på forskning om digitala kulturer, men också på utvecklingen och tillämpningen av digitala metoder inom etnografen. En del forskning omfattar båda betydelseerna eftersom de etnografiska rummen on- och offline ofta löper in i varandra. Med nya digitala praktiker följer också en ny etik och politik för hur vi förhåller oss till såväl framväxande digitala plattformar och verktyg som nya etnografiska uttryck. Den uppsättning metodologiska val som går under namnet digital etnografi är en verktygslåda av praktiker som rymmer både möjligheter och misslyckanden. Kanske forskar du om virtuella världar (Boellstorff 2015; Nardi 2010), mobil- och social medieanvändning (Caliandro 2017; Liliequist 2020; Martinsson & Ericson 2022; Miller et al. 2016; Snelson 2016), digital nätverksaktivism (Fotopoulou 2016; Gray 2016; Tufekci 2017), artificiell intelligens (Zylinska 2020) eller mer allmänt

om digital teknik och den digitala tidsåldern (Ginsburg 2008; Lundström och Lundström 2021; Miller & Horst 2012).

Vi fokuserar i våra respektive avhandlingsprojekt på digitala kulturer, men använder oss också av digitala verktyg i vår forskning. I Onurs avhandling studeras effekterna av digital teknik på hbtqia+-rörelsens motståndspraktiker i Turkiet och samspelet mellan on- och offline-praktiker i denna aktivism. Hon inledde sitt projekt med ett fältarbete i Turkiet mot slutet av 2019. Kort därefter gjorde covid-19-pandemin fortsatta resor till Turkiet omöjliga, vilket resulterade i att forskningen istället inriktades på analys av hur tiden med pandemin påverkade hbtqia+-rörelsens motståndsarbete, i vilket digitala tekniker plötsligt fick avgörande betydelse. Den multimodala analysen inriktade sig på plattformar som Facebook, Instagram och Twitter och därutöver en digital Prideparad anordnad av Istanbul Pride. Över Zoom intervjuades också de hbtqia+-aktivister som deltog i de digitala Prideevenemangen om sina erfarenheter av digitalisering, aktivism under lockdown samt eventuella samarbeten offline. Agata befann sig när pandemin bröt ut mitt uppe i sitt fältarbete i Trondheim, där hon forskade om nätgemenskaper som har till syfte att främja sociala relationer på lokalt plan och hur sådana nätgemenskaper formar vardagliga aktiviteter, nätverkande och upplevelser av tillhörighet/icke-tillhörighet bland migrantkvinnor. Trots att Agata befann sig i samma stad som sina forskningsdeltagare hade hon inte längre tillgång till de fysiska rum där de träffats före pandemin. Hon fortsatte sitt arbete online, där hon via digitala plattformar som Zoom, Skype, Teams och Facebook genomförde samtal och intervjuer och navigerade i diverse sociala medier.

Både Agata och Onur trodde till en början att resultaten och möjligheterna att fördjupa sig i fältet skulle bli lidande av att forskningen begränsades till digitala rum. Det visade sig emellertid att observationerna med de digitala verktygen inte blev sämre, bara annorlunda. Trots att digitala plattformar länge spelat en självklar roll i hbtqia+-rörelsens organisering i Turkiet visade sig den digitalisering som pandemin medförde skapa nya transnationella rum för motståndsarbete. För Onur och andra deltagare skapade Zoom, Youtube och

Instagram förutsättningar att uppgå i en transnationell gemenskap, träffa aktivister från andra länder och delta i Prideevenemang i Turkiet, trots att de fysiskt befann sig på andra platser. Denna ansamling av digitala tekniker, queera kroppar och platser gav upphov till nya former av hbtqia+-motstånd i en tid då fysiska sammankomster inte var möjliga. Det handlade om erfarenheter som att skapa säkra digitala rum för diskussioner och att hitta nya sätt att uppleva samhörighet, bland annat genom den Prideparad som genomfördes över nätet. Onur kunde också notera att känslorna av ensamhet och isolering ökade bland deltagarna under pandemin, vilket inskräppte betydelsen av sammankomster offline. I Agatas forskning innebar övergången till digital etnografi kontakt med nya nätverk och nya möjligheter att interagera med deltagarna och dynamiken på den lokala nivån. Till exempel utgjorde forum på nätet – för etniska gemenskaper, medlemmar i religiösa samfund och internationella föräldragrupper – viktiga källor till information om pandemirestriktionerna och påverkade också hur de påfrestande månaderna upplevdes. Det gav inblick i ”digitalt sörjande” och sorgemanifestationer på nätet, eftersom vissa av de medverkande förlorade familjemedlemmar och vänner i sina hemländer. På så sätt belyste forskningen vikten av att beakta hur krisartade händelser, såsom pandemin, formar människors tillfälliga upplevelser av relationer och samhörighet och hur digitalt medierade gemenskaper bidrar till känslan av lokal förankring.

En del tidigare studier har karaktäriserat nätbaserade former av kontakt och gemenskap som mindre effektiva och betecknat politisering på nätet som ”slacktivism” (Morozov 2009) eller ”klicktivism” (White 2010). Dessa har antagit att nätbaserad aktivism ger små eller inga resultat alls. Detta slags aktioner har betraktats som mindre verkliga eller som bortkopplade från det fysiska rummets skeenden. På senare tid har dock många sociala rörelser, i synnerhet mot bakgrund av det genomslag som sociala medier fått, bidragit till att ogiltigförklara sådana ontologiska hierarkier mellan det som sker on- och offline (Boellstorff 2016). I senare forskning om sociala rörelser har det visats att dagens offentligheter (och motoffentligheter) ägnar

sig åt digitalt nätverkande i ett komplext samspel mellan fysiska och virtuella rum (Boyd 2010; Majewska 2021; Tufekci 2017).

För att kunna utforska den digitala teknikens aktörskap i social förändring behöver vi uppmärksamma betydelsen av så kallade digitala affordanser, eller teknikaffordanser (Leonardi 2013, 2014). Begreppet syftar på hur en viss teknik möjliggör mänskligt handlande (Lim 2012; Selander & Jarvenpaa 2016), exempelvis hur smarta mobiltelefoner fångar varje signifikant handling vi utför och sprider den över världen. Digitala affordanser handlar inte bara om teknikens inverkan på människor utan också om dess relationella och socialiserade beskaffenhet (Waltorp 2017). Med det menar vi att vi också behöver beakta den socialt konstruerade meningen hos tekniska artefakter. Den ursprungliga tanken bakom Twitter var aldrig att plattformen skulle bli ett verktyg för sociala rörelser. Det var istället hur människor kom att använda Twitter som gjorde plattformen politisk – ett verktyg för aktivism under diverse uppror och protester: arabiska våren, #LasTesis i Chile och upproret i Geziparken (#direnGezi) i Turkiet. Sociala medier har emellertid också blivit en plattform för politisk polarisering och reaktionära strömningar, bland andra antifeministiska och högerpopulistiska rörelser.

Därutöver är det viktigt att identifiera tekniska infrastrukturer som ger upphov till nya former av social kontroll (Dolata & Schrape 2016), både genom den allt starkare statliga övervakning som den ökade auktoritarismen inneburit och genom de sociala medieplattformar som under rådande nyliberala ordning står under storföretagens kontroll. För att förstå social förändring måste vi därför ta samspelen mellan människa–maskin i beaktande när vi studerar hur dagens sociala rörelser organiseras och upprätthålls.

Digital etnografi inom genusvetenskap

Den digitala etnografins praktiker bygger på arvet från etnografiska verktyg, som deltagande observation, intervjuer, reflexivitet och fältanteckningar (Madden 2010). Inom genusvetenskapen har det digitala studiefältets nya egenskaper skapat behov av att utveckla

en ”kritisk tvärvetenskaplighet”, där tvärvetenskapligheten blir en kritisk position som utmanar de traditionella disciplinernas gränser. Tvärvetenskaplighet innebär för det första att förändra och utveckla nya metoder för feministisk forskning, för det andra att överskrida gränsen mellan akademi och rörelser/aktivism(er) (Liinason & Holm 2006: 118). I den meningen rör genusvetenskapens tvärvetenskaplighet inte bara de akademiska disciplinerna utan också samspelet mellan feministiska tankeströmningar och aktivism (Woodward & Woodward 2015). För att nå dit måste vi röra oss bortom gamla paradigmer för de disciplinernas kunskapsregimer och anlägga tvär-/transvetenskapliga perspektiv för att utforska hur kroppar, tekniker och platser samspekar (Haraway 1987; Puar 2020). Feministiska metodologier centrerar feministiska, queera och antirasistiska rörelser för att inhämta och bidra till kunskap. Motstånd i dessa sammanhang utövas på olika men sammanflätade nivåer, eller skalor, från det lokala till det regionala och globala. I kapitel 6 i denna bok förklarar Ramasar och Kolankiewicz att vi behöver ta flera skalor i beaktande för att förstå social förändring (för en redogörelse av flerskalig metod, se Liinason et al. 2020). Samtidigt är sådana flerskaliga former av motstånd tätt förbundna med olika motståndsrums. Som dokumenterats av en rad feministiska forskare och queerforskare (Barbala 2022; Kilic 2023; Kochaniewicz 2021; Liinason et al. 2022; Sadowski 2016; Waltorp 2017) är det numera inte ovanligt att feministiska aktivister och queeraktivister sammanflätas i sin aktivism och delar samma virtuella och fysiska rum. Valet att använda digitala metoder bör alltid utgå från de frågor som ställs. Att du forskar om användning av digitala medier måste inte betyda att du använder dig av digitala forskningsmetoder, och du kan mycket väl använda digitala tekniker för att undersöka vardagliga aktiviteter som inte inbegriper digitala medier (Pink et al. 2016). I detta kapitel redogör vi för olika tillvägagångssätt och de potentiella utmaningar och begränsningar det innebär att använda sig av digitala verktyg och forska om digitala kulturer.

Metodologi

I sin bok *Digital Ethnography: Principles and Practice* (2016) framhåller Sarah Pink med kolleger fem principer som utmärker den digitala etnografin: *multiplicitet, icke-digitalcentricitet, öppenhet, reflexivitet* och *oortodoxa ansatser*. Dessa principer är inte unika för den digitala etnografin utan hämtar inspiration från bredare feministiska och tvärvetenskapliga ansatser till metod och etnografi. Alla kommer kanske inte att vara relevanta för just ditt projekt, och vissa av dem kan behöva justeras och anpassas efter dina ändamål, men de kan ändå ge vägledning under arbetets gång.

Multiplicitet syftar i detta sammanhang på att det finns flera sätt att närma sig sin forskning. Det handlar om de teoretiska val du gör men också om forskningsdeltagarnas och forskarkollegernas behov och intressen. Det digitala fältarbetet kan omfatta allt som digitala rum består av: videoklipp, bilder, plattformsinfrastruktur, algoritmer, texter, sociala relationer, användarbeteenden och så vidare. Det innebär att du ställs inför en uppsjö av metodalternativ och vilka du väljer kommer att bero på din kontext och hur kreativ du vill vara. Som intressanta fall av okonventionella metodologiska ansatser kan nämnas Karen Waltorp (2017), som använder fotodelningsappen Snapchat i sin undersökning av socioekonomiskt missgynnade områden och unga muslimska kvinnor i Danmark, och Anya Evans (2017), som utgår från den platsbaserade dejtingappen Tinder i sin forskning om rumslig politik och vardagsliv bland palestinier och israeliska bosättare på ockuperade palestinska Västbanken. I sina motiveringar av metodvalen förklarar de hur apparna gjort det möjligt för dem att bygga situerade och partiella berättelser om forskningsdeltagarnas ”verkliga” världar och att i någon mån ta del av och navigera i dessa. (De tar också upp etiska aspekter av de verktyg de valt.)

Med *icke-digitalcentricitet* avses att digitala rum och hur de används alltid är en del av en bredare kontext av relationer, politik, materialiteter och miljöer. Därför bör du alltid vara uppmärksam på den större bilden och kontextualisera din forskning. När Agata undersökte webbaserade gemenskaper i Trondheim under pandemin visade det

sig att digitala rum var viktiga för att skapa lokal förankring och etablera relationer i den fysiska världen under den ”affektiva” kris som pandemin innebar. Berättelser om vänskapandepraktiker vävdes samman med politiska kategorier i Norge: klassbakgrund, livscykel, ras/etnicitet och tid (se Kochaniewicz 2021).

Vidare kännetecknas digital etnografi av sin *öppenhet* i sin processuella och porösa karaktär. Digitala kulturer bygger också ofta på *creative commons*, *open source*-källor och nya delnings- och samverkansformer. Det har inneburit att det vuxit fram nya former av gemensamt kunskapande och att samverka (med andra forskare, med maskiner och/eller med mjukvara) har blivit ett av den digitala etnografins främsta kännetecken. Till exempel återger Onur upplevelsen av den digitala Prideparaden i Istanbul 2020 (se figur 12.1 nedan). Under detta nätevenemang kunde deltagarna märka ut sin position på en karta över Istanbul och välja bland demonstrationsplakat (i form av pins) och texter (såsom politiska slogans) och på så sätt genomföra en kollektiv Prideparad under lockdown. Webbplatsen synliggjorde den kollektiva närvaron av och solidariteten mellan queera kroppar också i en tid då Istanbuls gator låg tomma till följd av pandemin. Den kartografi som den digitala tekniken tillhandahöll visade de mest populära platserna och synliggjorde stadens queera rum. Visuella presentationer som den nedan är också ett sätt att analysera och kommunicera resultaten.

Den digitala etnografins praktik förändrar förståelsen av sådant som fältplatser och datainsamling, vilket gett upphov till nya frågor om transparens, *reflexivitet* och etik (Howlett 2022). Det innebär att du som forskare måste vara uppmärksam på vad du själv bär med dig till fältet och din analys i form av antaganden om personliga och sociala lokaliseringar. Du bör fundera över hur din digitala och mediala persona kan påverka relationen till forskningsdeltagarna (Boellstorff 2015; Cleland & MacLeod 2022) och eventuellt också över ditt digitala fotspår (den information som går att söka om dig på nätet), eftersom det i ett inledande skede kan inverka negativt på deltagarnas tillit och engagemang (Hine 2000).

Figur 12.1. Bilden är tagen från kartan över den digitala Istanbul Pride-paraden 2020. I denna digitala interaktiva karta kunde deltagarna markera sig själva på olika platser och skriva slagord. Denna särskilda plats är från distriktet Beyoğlu i Istanbul, där Istanbul Pride historiskt sett skulle äga rum. Neredesinlubunya.com, 2020, *Istanbul Pride*.

Oortodoxa ansatser till kunskapsspridning rör sig om att beakta alternativa sätt att kommunicera. Alternativa former av kommunikation, som foto, film, bloggar och poddar (se t.ex. Miller et al. 2016; Waltorp 2017) kan berika ditt etnografiska skrivande. Det ger dig möjlighet att skapa en kontinuitet i förhållande till forskningsdeltagare, pågående samarbeten och det digitala etnografiska fältarbetet. Till exempel sänder Onur, tillsammans med två av sina kollegor, podden *TechnAct Talks*, där ett par av forskningsdeltagarna också medverkat vid ett par tillfällen. Genom att kommunicera din forskning i ljud och bild ger du läsarna möjlighet att närma sig forskningskontexten via känslor, aktiviteter och relationer.

Etik

Datainsamlingsprocessen på digitala plattformar kräver grundlig reflektion om forskningsetiska frågor, eftersom den svåra gränsdragningen mellan privat och offentligt på nätet gör mycket av informationen där till ”grådata” (Zimmer & Kinder-Kurlanda 2017). Även i förhållande till sådan information som rimligen kan antas vara offentlig är det viktigt att vara medveten om att vi ibland aktiverar ”slumrande” innehåll som kan ha postats av användarna för länge sedan och som när den aktiveras kan ge oönskad synlighet åt användarna och hamna i annan kontext än den avsedda. Därför bör du reflektera över hur människor uppfattar och använder digitala rum i sina sociala kontexter och sin kommunikation. Den information som användare delar på dessa plattformar kan dessutom förändras till form och innehåll, eftersom bland annat Twitter-inlägg kan tas bort och sekretessinställningar ändras i efterhand. Det är viktigt att garantera konfidentialitet, säkerställa att inga personuppgifter används, särskilt om din forskning berör känsligt innehåll. För att fånga forskningsetikens kontextualitet föreslår Annette Markham och Elizabeth Buchanan att vi tillämpar en ”fallbaserad ansats”. De refererar till Association of Internet Researchs (AoIR:s) etikdokument och argumenterar för vikten av att löpande, genom hela forskningsprocessen, ta ställning till etiska frågor och söka separat samtycke i varje enskilt fall (Markham & Buchanan 2012: 204). Med andra ord uppmanar de oss att noga fundera över forskningsdeltagarnas, informationens och vår egen säkerhet och integritet och erbjuder som ett led i detta en lista med frågor att reflektera över. Identitetsröjning, nättrollning, hacking, doxing, trakasserier och så vidare kan försätta både dig som forskare och dina forskningsdeltagare i en mycket utsatt position. Icke desto mindre resonerar Tiidenberg (2018) om den utmaning som den digitala etnografen rymmer och som består i att finna en avvägning mellan möjligheten att stärka forskningsdeltagarna och risken för att istället orsaka skada genom att röja deras identitet.

Diskussionerna om spårbarhet visar att de alltmer avancerade övervakningsregimerna på nätet gjort att det inte längre går att garantera

anonymitet. De citat, bilder och texter som postas på nätet blir i princip per automatik spår- och sökbara, det står därför inte i etnografers makt att säkerställa anonymitet. I ljuset av det kan Markhams och Buchanans hänvisning till Nissenbaums ”kontextuella integritet” vara särskilt värdefull. Nissenbaum (2010) uppmanar oss som digitala etnografer att göra vad vi kan för att skydda våra forskningsdeltagares integritet och våra informationsflöden mot intrång från diverse övervakningsregimer och övervakningsverktyg. Eftersom de digitala rummen hela tiden förändras med avseende på format, omfattning, verktyg och plats måste vi emellertid anpassa våra etiska spörsmål efter varje projekt. Inom genusvetenskapen betyder det att vi behöver utveckla en feministisk reflexivitet och granska vår egen intersektionella position, processen, forskningsdeltagarnas representation/delaktighet och reciprocitet såväl före och under forskningsprocessen som efteråt (De Seta 2020; Jones 1997; Sultana 2007). Därför bör vi betrakta nätetiken som en central och återkommande del i vår metod när vi ägnar oss åt digital etnografi, och hela tiden vara uppmärksamma både på risken för att vi röjer forskningsdeltagarnas identitet och risken för att vi anonymiserar materialet i sådan utsträckning att deltagarnas röster tystas (Cocq 2021). Dock är det viktigt att komma ihåg att reflexivitet också handlar om att vara transparent kring de val man gör. I slutet av kapitlet redogör vi för en uppsättning frågor som är viktiga att ta ställning till för den som ägnar sig åt digital etnografi.

Utmaningar

Utöver de etiska utmaningar vi redogjort för ovan har de nya möjligheter för datainsamling som ny teknik erbjuder också gett upphov till andra, som har att göra med de digitala rummens grundläggande beskaffenhet. Virtuella världar erbjuder ”robust locations for culture” (Boellstorff 2015) och målet för etnografer, inte bara digitala, är att genom detaljerade observationer, så kallade djupstudier, lyhört och omsorgsfullt närma sig människors liv under fältarbetet (Bengtsson 2014; Postill & Pink 2012). Digitala rum erbjuder ett helt spektrum av möjliga forskningsämnen, såsom sociala rörelser,

online-kulturer, artificiell intelligens och algoritmer. Oavsett om du valt att bara lägga till en digital komponent i ditt fältarbete eller har utformat en helt och hållet digital etnografisk studie måste du vara vaksam på att du inte reproducerar naiva föreställningar och tolkningar. Digitala etnografer kan oavsiktligt dra uppmärksamhet till sociala interaktioner på ett sätt som riskerar att marginalisera människor eller betydelsen av sociala interaktioner. Internet har, som redan konstaterats, spelat en viktig roll för att stärka sårbara grupper, men som en oupplöslig del av detta också ökat risken för övervakning (Liinason et al. 2022; Tufekci 2017).

Något som digitala etnografer drar fördel av är den rumsliga och tidsmässiga närheten mellan forskarens vardagsliv och de kulturer som studeras på nätet (Hine 2000). Allt fler studier riktar vår uppmärksamhet mot kroppslighet bortom en delad fysisk närvaro och mot hur vi genom den teknologi vi använder kan utvidga vår kroppsliga närvaro genom samtidig gemensam närvaro (*temporal copresence*) med andra online (Gray 2016; Pink et al. 2016). Sådan samvaro är förklaringen till varför du när du bedriver forskning på nätet kan erfara rent kroppsliga förnimmelser såsom adrenalinkickar, gåshud och tårar. Agata upplevde under sitt projekt att det för vissa forskningsdeltagare, i synnerhet bland dem med barn, kändes mer avspänt att samtala över nätet. Under pandemin hölls videosamtalen ofta kvällstid, efter att barnen lagts. De tog med Agata på rundturer i sina hem, visade grönsaker och annat de börjat odla under pandemin, mat de höll på att laga. Det digitala rummet gjorde förhållandet till forskningsdeltagarna mer symmetriskt. Det var inte bara Agata som intresserade sig för deltagarnas vardagsliv, de intresserade sig också för henne och gav uttryck för sin omsorg genom att förhöra sig om hur hon, som ensamstående, ensamboende migrant i Trondheim hanterade pandemin och om de kunde vara till stöd eller hjälp på något sätt. Vissa av dem tyckte att det kändes tryggare att prata från sitt eget hem än på offentlig plats och delade med sig av upplevelser av stress, ångest och depression. ”Besöken” hemma hos kvinnorna, i deras privata rum, synliggjorde också vissa av de sårbarheter och ojämlikheter som pandemin aktualiserade. Å andra sidan gjorde

vissa av dessa ojämlika förutsättningar – trångboddhet, förekomsten av våld i hemmet och jobb inom kontaktyrken – att vissa intervjuer inte gick att genomföra. Dynamiken i den delade närvaron på nätet både möjliggjorde och omöjliggjorde intima utbyten och känslöförmedling (Pink et al. 2016).

Vi kan fundera över de många komplexa former av kroppslighet som uppstår i gränssnittet mellan engagemang och distraktion, här och där, on- och offline. Det faktum att de digitala rummen är ständigt tillgängliga och innehåller ett överflöd av information gör dem analytiskt krävande och förutsätter analysfärdigheter som ibland saknas i det inledande skedet av forskningsprocessen. Det är också lätt att överväldigas bara av mängden empiriska data som ska samlas in. Att informationen är lättillgänglig kan skapa en ”tendens till dataackumulation på bekostnad av dagboksskrivande och reflektion” (Postill & Pink 2012: 130). Det kan också göra en mer benägen att söka och betona det sensationella. Som forskare är det därför viktigt att vara lyhörd för det banala – för vardagliga praktiker och vardagliga former av interaktion (Pink et al. 2016; Postill 2011). John Postill och Sarah Pink argumenterar för en forskningsprocess som präglas av noggrann och systematisk dokumentation och föreslår att denna organiseras utifrån ”fem överlappande subpraktiker eller rutiner” (Postill & Pink 2012: 128), nämligen att hålla sig ajour, att dela digitalt innehåll, att utforska (i meningen tillägna sig nya analytiska färdigheter som hjälper en att navigera i digitala miljöer), att interagera med andra deltagare samt att arkivera. Rutiner blir särskilt viktiga när man arbetar med den digitala världens porösa sökvägar och komplexa hyperlänkar, eftersom minnesbilderna av hur man gått tillväga så lätt förvrängs. Det kan vara svårt att komma ihåg var och när man sett någonting och det kan påverka den etnografiska redogörelsens validitet (Gray 2016).

Slutligen är det också viktigt att värna sin mentala och fysiska hälsa. Det är lätt att fastna framför datorn och låta rädslan för att gå miste om viktig information diktera arbetstiderna. För att undvika det bör du sätta tydliga gränser för hur mycket tid du lägger på det digitala fältarbetet varje dag. Det kommer att hjälpa dig att hålla dig

frisk, att bibehålla din entusiasm för det digitala fältarbetet och att inte drunkna i oändliga mängder data som ska tolkas.

Övning

Vägledande frågor till övningar och diskussioner i seminarierummet:

- Hur närmar jag mig fältet?
- Hur bör jag presentera/positionera mig i de digitala sammanhangen?
- Vilka etiska utmaningar (maktdynamiker, asymmetrier och frågor om digital positionalitet) rymmer mitt digitala etnografiska fält?
- Hur gör jag för att observera och delta i sociala medier och på andra plattformar?
- Hur bearbetar/analyserar jag audiovisuellt material?
- Vilka utmaningar respektive möjligheter innebär den digitala etnografins fem principer (multiplicitet, icke-digitalcentricitet, öppenhet, reflexivitet, oortodoxa ansatser) inom mitt fält?
- Vilka juridiska och etiska utmaningar innebär arkiveringen, analyserandet eller skapandet av audiovisuellt material i min forskning?
- Hur gör jag för att öka graden av samverkan och delaktighet i mitt digitala fältarbete?

Den interdisciplinära forskningsgruppen *Digital Ethnography Collective* på London School of Economics (LSE) har sammanställt en gemensam öppen litteraturlista. Du hittar den redigerbara listan här: <https://zoeglatt.com/wp-content/uploads/2022/11/LSE-Digital-Ethnography-Collective-Reading-List-Oct-2022.pdf>.

Referenser

- Abidin, C. & De Seta, G. (2020). Private Messages from the Field: Confessions on Digital Ethnography and its Discomforts. *Journal of Digital Social Research* 2(1): 1–19.
- Barbala, A.M. (2022). Transcending Instagram: Affective Swedish Hashtags Taking Intimate Feminist Entanglements from Viral to "IRL". *Media, Culture & Society*, 45(1): 3–18.

- Bengtsson, S. (2014). Faraway, So Close! Proximity and Distance in Ethnography Online. *Media, Culture & Society*, 36(6): 862–877.
- Boellstorff, T. (2015). *Coming of Age in Second Life: An Anthropologist Explores the Virtually Human*. 1 pocketuppl. Princeton: Princeton University Press.
- Boellstorff, T. (2016). For Whom the Ontology Turns: Theorizing the Digital Real. *Current Anthropology*, 57(4): 387–407.
- Boyd, D. (2010). Social Network Sites as Networked Publics: Affordances, Dynamics, and Implications. I Papacharissi, Z. (red.), *A Networked Self*. New York: Routledge, s. 47–66.
- Caliandro, A. (2017). Digital Methods for Ethnography: Analytical Concepts for Ethnographers Exploring Social Media Environments. *Journal of Contemporary Ethnography*, 47(5): 551–578.
- Cleland, J. & MacLeod, A. (2022). Disruption in the Space–Time Continuum: Why Digital Ethnography Matters. *Advances in Health Sciences Education*, 27(3): 877–892.
- Cocq, C. (2021). Lecture 5: Internet Ethics. PowerPoint-presentation vid doktorandkurs. Umeå: Umeå University Digital Research.
- De Seta, G. (2020). Three Lies of Digital Ethnography. *Journal of Digital Social Research*, 2(1): 77–97.
- Dolata, U. & Schrape, J.F. (2016). Masses, Crowds, Communities, Movements: Collective Action in the Internet Age. *Social Movement Studies*, 15(1): 1–18.
- Evans, A. (2017). Tinder as a Methodological Tool: #EmergingDigitalPractices. <https://allegralaboratory.net/tinder-as-a-methodological-tool/>.
- Fotopoulou, A. (2016). *Feminist Activism and Digital Networks: Between Empowerment and Vulnerability*. London: Palgrave Macmillan/Springer Nature.
- Ginsburg, F. (2008). Rethinking the Digital Age. I Hesmondhalgh, D. & Toynbee, J. (red.), *The Media and Social Theory*. New York: Routledge, s. 127–145.
- Gray, P.A. (2016). Following Russian Street Demonstrations via Social Media: Memory, Body, and the Online Researcher. *American Ethnologist*, 43(3): 500–510.
- Haraway, D. (1987). A Manifesto for Cyborgs: Science, Technology, and Socialist Feminism in the 1980s. *Australian Feminist Studies*, 2(4): 1–42.
- Hine, C. (2000). *Virtual Ethnography*. London: Sage.
- Hine, C. (2017). From Virtual Ethnography to the Embedded, Embodied, Everyday Internet. I Hjorth, L., Horst, H. & Galloway, A. (red.), *The Routledge Companion to Digital Ethnography*. New York: Routledge, s. 47–54.
- Howlett, M. (2022). Looking at the ”Field” through a Zoom Lens: Methodological Reflections on Conducting Online Research During a Global Pandemic. *Qualitative Research*, 22(3): 387–402.
- Jones, S.J. (1997). Reflexivity and Feminist Practice: Ethical Dilemmas in Negotiating Meaning. *Feminism & Psychology*, 7(3): 348–353.
- Kilic, O. (2023). ”Every Parade of Ours is a Pride Parade”: Exploring LGBTI+ Digital Activism in Turkey. *Sexualities*, 26(7): 657–806.
- Klein, J.T. (1996). *Crossing Boundaries: Knowledge, Disciplinarity, and Interdisciplinarity*. London: University Press of Virginia.
- Kochaniewicz, A. (2021). Time and Friendship in the Corona Pandemic: Relationship-Making Between Middle-Class Migrant Women in Norway. *Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny*, 3(181): 211–236.

- Leonardi, P. (2013). When Does Technology Use Enable Network Change in Organizations? A Comparative Study of Feature Use and Shared Affordances. *MIS Quarterly*, 37(3): 749–775.
- Leonardi, P. (2014). Social Media, Knowledge Sharing, and Innovation: Toward a Theory of Communication Visibility. *Information Systems Research*, 25(4): 796–816.
- Liinason, M. & Holm, U.M. (2006). PhDs, Women's/Gender Studies and Inter-disciplinarity. *Nordic Journal of Women's Studies*, 14(2): 115–130.
- Liinason, M., Çağatay, S. & Sasunkevich, O. (2022). *Feminist and LGBTI+ Activism across Russia, Scandinavia and Turkey: Transnationalizing Spaces of Resistance*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Liliequist, E. (2020). *Digitala förbindelser: Rum, riktning och queera orienteringar*. Diss. Umeå: Umeå universitet.
- Lim, M. (2012). Clicks, Cabs, and Coffee Houses: Social Media and Oppositional Movements in Egypt, 2004–2011. *Journal of Communication*, 62(2): 231–248.
- Lundström, M. & Lundström, T.P. (2021). Podcast Ethnography. *International Journal of Social Research Methodology*, 24(3): 289–299.
- Madden, M.T. (2010). Using Genre Literature and Video in Homelessness Research: A Feminist Sociological Experiment in Insurrectional Textuality. *International Journal of Multiple Research Approaches*, 4(2): 100–112.
- Majewska, E. (2021). *Feminist Antifascism: Counterpublics of the Common*. London: Verso.
- Markham A. & Buchanan, E. (2012). Ethical Decision-Making and Internet Research: Recommendations from the AoIR Ethics Working Committee (version 2.0). *Association of Internet Researchers*. <http://aoir.org/reports/ethics2.pdf>
- Martinsson, L. & Ericson, M. (2023). "Fight pandemics with protective masks or gender?": Emerging Collective Identities and Anti-Gender Movements on Twitter during the COVID-19 Crisis in Sweden. *Feminist Media Studies*, 23(5): 2011–2027.
- Miller, D. et al. (2016). *How the World Changed Social Media*. London: UCL Press.
- Miller, D. & Horst, H.A. (2020). The Digital and the Human: A Prospectus for Digital Anthropology. I Horst, H.A. & Miller, D. (red.), *Digital Anthropology*. New York: Routledge, s. 3–35.
- Morozov, E. (2009). Iran: Downside to the "Twitter revolution". *Dissent*, 56(4): 10–14.
- Nardi, B.A. (2010). *My Life as a Night Elf Priest: An Anthropological Account of World of Warcraft*. Detroit: University of Michigan Press.
- Nissenbaum, H. (2010). *Privacy in Context: Technology, Policy, and the Integrity of Social Life*. Stanford: Stanford University Press.
- Ozban, E. (2022). New Channels in Trans Activism. I Pain, P. (red.) *LGBTQ Digital Cultures: A Global Perspective*. New York: Routledge, s. 130–143.
- Pink, S., Sinanan, J., Hjorth, L. & Horst, H. (2016) Tactile Digital Ethnography: Researching Mobile Media through the Hand. *Mobile Media & Communication*, 4(2): 237–251.
- Postill, J. (2011). *Localizing the Internet: An Anthropological Account*. New York: Berghahn Books.
- Postill, J. & Pink, S. (2012). Social Media Ethnography: The Digital Researcher in a Messy Web. *Media International Australia*, 145(1): 123–134.
- Puar, J. (2020). "I would rather be a cyborg than a goddess": Becoming-Intersec-

- tional in Assemblage Theory. I McCann, C., Kim, S. & Ergun, E. (red.), *Feminist Theory Reader*. New York: Routledge, s. 405–415.
- Risam, R. (2018). *New Digital Worlds: Postcolonial Digital Humanities in Theory, Praxis, and Pedagogy*. Evanston, IL: Northwestern University Press.
- Sadowski, H. (2016). From #aufschrei to hatr.org: Digital–Material Entanglements in the Context of German Digital Feminist Activisms. *Feminist Media Studies*, 16(1): 55–69.
- Selander, L. & Jarvenpaa, S.L. (2016). Digital Action Repertoires and Transforming a Social Movement Organization. *MIS quarterly*, 40(2): 331–352.
- Sloan, L. & Quan-Haase, A. (2016). *The SAGE Handbook of Social Media Research Methods*. London: Sage.
- Snelson, C.L. (2016). Qualitative and Mixed Methods Social Media Research: A Review of the Literature. *International Journal of Qualitative Methods*, 15(1).
- Sultana, F. (2007). Reflexivity, positionality and participatory ethics: Negotiating fieldwork dilemmas in international research. *ACME: An international journal for critical geographies*, 6(3): 374–385.
- Tiidenberg, K. (2018). Ethics in Digital Research. I Flick, U. (red.), *The SAGE Handbook of Qualitative Data Collection*. London: Sage, s. 466–479.
- Tufekci, Z. (2017) *Twitter and Tear Gas: The Power and Fragility of Networked Protest*. New Haven: Yale University Press.
- Waltorp, K. (2017). A Snapchat Essay on Mutuality, Utopia and Non-innocent Conversations. *Journal of the Anthropological Society of Oxford*, 8(1): 251–273.
- White, M. (2010). Clicktivism is Ruining Leftist Activism. *The Guardian*, 12 augusti 2010.
- Wilson, P. & Stewart, M. (2020). Rethinking the Digital Age. I Salazar, J.F. & Gauthier, J. (red.) (2020). *Global Indigenous Media*. Durham: Duke University Press, s. 287–306.
- Woodward, K. & Woodward, S. (2015). Gender Studies and Interdisciplinarity. *Palgrave Communications*, 1(1): 1–5.
- Zimmer, M. & Kinder-Kurlanda, K. (2017). *Internet Research Ethics for the Social Age: New Challenges, Cases, and Contexts*. New York: Lang International Academic Publishers.
- Zylinska, J. (2020). *AI Art: Machine Visions and Warped Dreams*. London: Open Humanities Press.